

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 29, 2024

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1361](#) 08-10-2024

Was het hof gehouden zich aan te sluiten bij de tussen het OM en de verdediging gemaakte procesafspraken? Is er belang bij cassatie?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1399](#) 08-10-2024

Voldoet de procedure in haar geheel aan het recht op een eerlijk proces?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1220](#) 08-10-2024

Heeft het hof in strijd gehandeld met artikel 6 EVRM en de beginselen van een goede procesorde door uit te gaan van een berekeningswijze waarop de verdediging niet bedacht hoefde te zijn en waarop zij haar verweer niet heeft kunnen richten?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1226](#) 08-10-2024

Kon het hof oordelen dat € 6.820 aan de medebetrokkene werd toegerekend, terwijl dit ertoe leidde dat het wederrechtelijk verkregen voordeel voor de betrokkene te hoog werd geschat?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1353](#) 08-10-2024

Kon het hof de sealbags met henneptoppen en het bladafval betrekken in de schatting van het wederrechtelijk verkregen voordeel?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1387](#) 08-10-2024

Mocht het hof het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak afwijzen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1391](#) 08-10-2024

Kon het hof oordelen dat door of namens verdachte geen schriftuur houdende grieven is ingediend en dat verdachte mede daarom niet-ontvankelijk wordt verklaard in het hoger beroep?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1392](#) 08-10-2024

Mocht het hof de zaak buiten aanwezigheid van de verdachte en zijn raadvrouw inhoudelijk behandelen en afdoen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1395](#) 08-10-2024

Heeft het hof ten onrechte het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak afgewezen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1396](#) 08-10-2024

Heeft het hof ten onrechte het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak afgewezen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1397](#) 08-10-2024

Had de dagvaarding betekend moeten worden op het door de verdachte opgegeven adres van zijn vriendin? En kon het hof oordelen dat terugwijzing niet nodig was, omdat de verdachte kon verschijnen in hoger beroep, maar dat niet deed?

Annotatie

[Annotatie bij Hoge Raad 26 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:492.](#)

S. van den Akker

ANNOTATIE

Annotatie bij Hoge Raad 26 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:492.

S. van den Akker

De feiten van de zaak

In de zaak die heeft geleid tot het arrest van de Hoge Raad van 26 maart 2024 is ten laste van de verdachte bewezen verklaard dat hij zich schuldig heeft gemaakt aan openlijke geweldpleging en het handelen in strijd met een gedragsaanwijzing. Het hof Arnhem-Leeuwarden veroordeelde hem deswege tot een gevangenisstraf voor de duur van 11 dagen en een taakstraf voor de duur van 60 uren, subsidiair 30 dagen hechtenis.

Opvallend is dat de Hoge Raad aanleiding heeft gevonden om overwegingen te wijden aan de redelijke termijn in de enkele ambtshalve constatering van advocaat-generaal Hartevelde, dat de redelijke termijn in de cassatiefase naar verwachting overschreden zal worden.

De Hoge Raad wijst in zijn arrest naar zijn arrest van 17 juni 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD2578 (*Redelijke termijn I*), waarin hij enkele algemene uitgangspunten en regels formuleerde over het recht van de verdachte op behandeling van zijn strafzaak binnen een redelijke termijn, als bedoeld in artikel 6 EVRM. Bij dat arrest heeft de Hoge Raad gevallen voorgeschreven voor zichzelf, waarin enkel wordt volstaan met de constatering dat de redelijke termijn is overschreden. Dit zijn dus niet – zoals dat wel soms wordt opgevat – algemene regels voor de feitenrechters. Daarenboven geldt nog altijd dat constatering van de overschrijding van de redelijke termijn op zichzelf al een rechtsgevolg is.

Of er kan worden volstaan met een constatering van de redelijke termijn is afhankelijk van de ernst van die inbreuk. Volstaan kan worden met de constatering van de overschrijding indien deze inbreuk van betrekkelijk geringe aard is – gelet op de mate van overschrijding en/of in het licht van de duur of omvang van de opgelegde straf of maatregel – en wel zodanig dat daarom geen grond bestaat om aan dat oordeel nog enig ander rechtsgevolg te verbinden (vgl. EHRM 29 maart 2006, ECLI:CE:ECHR:2006:0329JUD003681397, par. 104 (*Scordino/Italië*)).

In dit geval achtte de Hoge Raad een constatering van de overschrijding van de redelijke termijn afdoende om als rechtsgevolg te gelden, in het licht van de opgelegde straf en de beperkte overschrijding van de redelijke termijn met 12 dagen.

Het recht op berechting binnen een redelijke termijn

Inmiddels is het recht op berechting binnen een redelijke termijn neergelegd in verschillende internationale verdragen en in de Nederlandse Grondwet. Artikel 14 IVBPR spreekt van een berechting zonder onredelijke vertraging. Artikel 6 EVRM, artikel 47 Handvest en artikel 16 Grondwet spreken van een eerlijk proces binnen een redelijke termijn. De Hoge Raad noemde 'binnen een redelijke termijn' en 'zonder redelijke vertraging' in zijn arrest van 7 april 1987, *NJ* 1987/587, m.nt. Th.W. van Veen in één adem.

De redelijke termijn valt uiteen in meerdere facetten. Zo is er de redelijke termijn van inzending van de stukken die 6 of 8 maanden bedraagt, de redelijke termijn van berechting die 24, 16 of meer maanden bedraagt en de redelijke termijn van betekening van de uitspraak die inhoudt dat er minstens één keer per jaar getracht moet worden om de uitspraak aan de veroordeelde te betekenen.[1]

Een belangrijk aspect van de rechtspraak over de redelijke termijn is de ambtshalve onderzoeksplicht van de rechter. De Hoge Raad overwoog in zijn *Redelijke termijn I*-arrest dat de rechter ambtshalve dient te onderzoeken of inbreuk is gemaakt op berechting binnen een redelijke termijn. Van dit onderzoek hoeft de rechter in zijn uitspraak echter enkel blijkt te geven indien door of namens de verdachte ter zake verweer is gevoerd, aangezien op een zodanig verweer een gemotiveerde beslissing dient te worden gegeven.

Dit aspect roept een aantal thans onbeantwoorde vragen op. Een van die vragen luidt of indien die ambtshalve toetsing tot het oordeel leidt dat de redelijke termijn is overschreden de rechter dan gehouden is dit oordeel kenbaar te maken in zijn uitspraak en daarmee een rechtsgevolg aan het oordeel verbindt. Een andere vraag is aan welke eisen een verweer met betrekking tot de overschrijding van de redelijke termijn dient te voldoen, welke vraag thans is beantwoord in een arrest van de Hoge Raad. De laatste vraag, waar de jurisprudentie tot op de dag van vandaag over zwijgt, is de vraag over welke band de stel- en de responsieplicht wetssystematisch moet worden geplaatst.

De verplichting van de rechter

In mijn optiek zou de feitenrechter er *altijd* goed aan doen om in zijn uitspraak ingeval er sprake is van een overschrijding van de redelijke termijn, deze overschrijding te constateren. In dat geval is er altijd een rechtsgevolg aan de overschrijding verbonden.[2] In een dergelijk

geval kan – wat er ook van de begrijpelijkheid van dat rechtsgevolg zij – in cassatie niet over worden geklaagd voor zover de zaak in laatste feitelijke aanleg in tegenwoordigheid van de verdachte en/of diens raadsman is behandeld *en* ter terechtzitting een dergelijk verweer niet is gevoerd, of wanneer de verdachte en/of diens raadsman daar niet zijn verschenen maar de dagvaarding aan de verdachte in persoon is betekend. De redenering die daarachter zit is dat in dat geval moet worden aangenomen dat de verdachte niet langer dan redelijk is onder dreiging van een (verdere) strafvervolgning heeft geleefd.[3]

Dat er in cassatie niet voor het eerst over de overschrijding kan worden geklaagd, staat dan echter weer op gespannen voet met de EVRM-verplichting van de Nederlandse Staat om een verdachte een eerlijk proces te bieden en staat op gespannen voet met het recht van de verdachte ex artikel 13 EVRM op een daadwerkelijk nationaal rechtsmiddel om te klagen over de schending van zijn verdragsrecht. Overigens staat de redenering van de Hoge Raad dat ingeval er niet is geklaagd over schending van de redelijke termijn er geen rechtsgevolg aan wordt verboden, weer haaks op de visie van het EHRM over de redelijke termijn. Het EHRM hanteert als vaste rechtspraak dat het uitblijven van een rechterlijke beslissing binnen een redelijke termijn leidt tot ‘spanning en frustratie’, zijnde een voor het EHRM vaststaand gegeven. Lindenbergh concludeert in zijn noot onder een arrest van de civiele kamer van de Hoge Raad dan ook dat het vorenstaande betekent dat een correcte inpassing in het Nederlandse recht vergt dat er geen nadere stelplicht van de eiser mag worden gevergd op het punt van het bestaan en de omvang van de schade.[4]

De stel- en responsieplicht voor verweren omtrent de redelijke termijn

De Hoge Raad overwoog in zijn arrest van 7 april 1987, *NJ* 1987/587, m.nt. Th.W. van Veen voor het eerst dat bij schending van de redelijke termijn het de rechter vrijstaat een lagere straf op te leggen dan hij zonder schending van de desbetreffende rechten van de verdachte zou hebben gedaan. Waarbij hij de mate van deze schending in aanmerking dient te nemen en tevens dient aan te geven tot welke verlaging hij daarin aanleiding heeft gevonden.

Annotator Van Veen schreef in zijn noot onder het arrest dat het beroep op schending van de redelijke termijn als beroep op een strafvermindingsgrond dient te worden opgevat, zodat de responsie dienovereenkomstig dient te geschieden. Een algemene strafvermindingsgrond voor schending van de redelijke termijn is een onbekend fenomeen in het strafprocesrecht. Het verweer moet aldus in de systematiek van het strafprocessuele beslissingsschema – afhankelijk van het bepleite rechtsgevolg – indien strafvermindering wordt bepleit, een uitdrukkelijk onderbouwd standpunt zijn. Het verweer moet in die systematiek dan duidelijk zijn, door argumenten zijn geschraagd en een ondubbelzinnige conclusie bevatten.

De stelplicht van de schending van de redelijke termijn is in verschillende arresten van de Hoge Raad aan de orde geweest. De rechtspraak laat echter een gekleurd beeld zien. In HR 20 maart 2012, ECLI:NL:HR:2012:BV9347 plaatste de Hoge Raad het verweer wetssystematisch onder het uitdrukkelijk onderbouwde standpunt dat de responsieplicht van de rechter moet ontlocken. De Hoge Raad overwoog namelijk (in enigszins andere woorden) dat het hof het betoog niet behoefde op te vatten als een uitdrukkelijk onderbouwd standpunt in de zin van artikel 359 lid 2 tweede volzin Sv, nu het aangevoerde immers niet inhoudt op welke gronden de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 EVRM als overschreden moet worden beschouwd. Het verweer luidde dat ‘bij de strafoplegging rekening gehouden dient te worden met de overschrijding van de redelijke termijn’.

In HR 7 februari 2023, ECLI:NL:HR:2023:169 luidde het verweer dat ‘de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 EVRM is geschonden’. Volgens de Hoge Raad had het hof op dit verweer een gemotiveerde beslissing moeten nemen. Het hof hoefde in HR 23 januari 2024, ECLI:NL:HR:2024:45 niet te reageren op het verweer dat ‘de redelijke termijn is overschreden’. Evenmin behoefde het hof in HR 13 februari 2024, ECLI:NL:HR:2024:168 te reageren op het verweer dat ‘er sprake is van overschrijding van de redelijke termijn’. Het hof diende in HR 19 maart 2024, ECLI:NL:HR:2024:413 wel te responderen op het verweer dat ‘de zaak in 2019 aan de orde is geweest, het nu 2022 is en voor wat betreft de overschrijding van de redelijke termijn deze in mindering kan worden gebracht op een eventuele staf’.

Opvallend is dat slechts uit het arrest van 19 maart 2024 een verweer te ontwaren valt dat inhoudt op welke gronden de redelijke termijn is overschreden, hoewel de grond niet expliciet wordt genoemd maar in het noemen van de jaartallen besloten ligt.

De wetssystematische plaatsing van een verweer met betrekking tot de overschrijding van de redelijke termijn als straftoematingsverweer in de zin van de laatste vraag van artikel 350 Sv is een logische, hoewel de plaatsing van het verweer afhankelijk van het bepleite rechtsgevolg een ambigu karakter kan aannemen.[5] Dit brengt wel – zoals de Hoge Raad overweegt – met zich dat het verweer aan bepaaldelijk te stellen eisen aan een uitdrukkelijk onderbouwd standpunt moet voldoen. Dat brengt met zich dat er sprake moet zijn van een duidelijk (‘de redelijke termijn is overschreden’), door argumenten geschraagd (‘de overschrijding bedraagt x, nu de redelijke termijn is aangevangen op x en de uitspraak heden volgt’) verweer waaraan een (strafprocessuele) conclusie (‘dit moet leiden tot strafvermindering’) moet worden verbonden. Het verweer dat er sprake is van schending van een redelijke termijn lijkt dus niet langer – zoals Van Veen destijds betoogde – een beroep te zijn op een strafverminderinggrond, alwaar een lichtere stelplicht voor geldt.[6]

Voornoemde eisen aan het verweer zijn echter niet een-op-een terug te vinden in de

rechtspraak van de Hoge Raad. Zo lijkt uit die rechtspraak niet te volgen dat aan het verweer een strafprocessuele conclusie dient te worden verbonden.[7]

Een mogelijke verklaring voor de rechtspraak van de Hoge Raad inzake de overschrijding van de redelijke termijn kan gelegen zijn in de ambtshalve verplichting van de rechter om de redelijke termijn te toetsen alsmede in het licht van het in artikel 13 EVRM genoemde recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel. Het is tegen dat licht voorstelbaar dat de Hoge Raad een lichte stelplecht voor deze verweren hanteert. De plaatsing in de systematiek van de wet als 'uitdrukkelijk onderbouwd standpunt' kan echter wat ongelukkig worden genoemd.

Wellicht doet het meer recht aan de aard van de stel- en responsieplicht om verweren van deze aard, indien en voor zover strafvermindering als rechtsgevolg wordt bepleit, te behandelen als 'strafmaatverweer' dat zijn bestaansrecht rechtstreeks ontleent aan de Grondwet en de internationale verdragen, terwijl een verweer als zodanig niet aan de vereisten van een uitdrukkelijk onderbouwd standpunt behoeft te voldoen, doch het verweer wel inzichtelijk dient te maken dat én waarom (dus niet op welke grond) de redelijke termijn is overschreden en tot welk strafprocessueel gevolg dit dient te leiden.

Daarnaast zou het goed zijn als de Hoge Raad in zijn arresten benadrukt dat het verweer niet als zodanig een responsieplicht ontlokt, doch ontlokt dat de rechter zijn overwegingen omtrent de redelijke termijn prijsgeeft. Een duiding van de 'responsieplicht' met een zodanige karakter geeft de feitenrechter een ander en kloppender beeld. Het is dan in zoverre geen zuivere responsieplicht, maar een *kenbare motiveringsplicht*.

[1] Zie voor een nadere toelichting daarop: B. van der Vorm & S. van den Akker, 'De redelijke termijn in het strafrecht en het bestraffende bestuursrecht: ongerechtvaardigde verschillen?', *TVS&O* 2024/3, p. 81-92.

[2] Dit brengt mij echter op het volgende knelpunt. Uit onder meer EHRM 25 oktober 1991, *NJ* 1991/626 (*Koendjiharie*) volgt dat een constatering niet altijd afdoende is. De vervolgvraag is dan ook of de ambtshalve constatering van de feitenrechter dat de redelijke termijn is overschreden (dus indien geen verweer is gevoerd) in alle gevallen afdoende is en zo nee, of de rechter dan dus ook ambtshalve strafvermindering dient toe te passen.

[3] Vgl. HR 17 juni 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD2578, r.o. 3.9.

[4] Zie de noot van S.D. Lindenbergh onder HR 28 maart 2014, ECLI:NL:HR:2014:736, genaamd: 'Effectieve remedie bij overschrijding redelijke termijn in civilibus. Over

doorwerking, inpassing en verdere doorwerking van het EVRM in het privaatrecht', AA 2014/636, p. 636-642.

[5] Indien dit verweer als niet-ontvankelijkheidsverweer wordt gevoerd hoeft er immers slechts sprake te zijn van een uitdrukkelijk voorgedragen verweer.

[6] Vergelijk de conclusie van advocaat-generaal B.F. Keulen, ECLI:NL:PHR:2022:1164, voorafgaand aan HR 7 februari 2023, ECLI:NL:HR:2023:169, waarin Keulen onder meer wijst op HR 20 maart 2012, ECLI:NL:HR:2012:BV9347, NJ 2012/254, m.nt. Mevis.

[7] Vergelijk het hiervoor aangehaalde arrest HR 7 februari 2023, ECLI:NL:HR:2023:169, waarin voldoende was het 'verweer' *dát* er sprake is van een schending van de redelijke termijn in hoger beroep. Vergelijk ook HR 13 februari 2024, ECLI:NL:HR:2024:168, waarin het verweer als conclusie had dat de overschrijding in mindering *kán* worden gebracht op de straf.

RECHTSPRAAK

Had de dagvaarding betekend moeten worden op het door de verdachte opgegeven adres van zijn vriendin? En kon het hof oordelen dat terugwijzing niet nodig was, omdat de verdachte kon verschijnen in hoger beroep, maar dat niet deed?

Had de dagvaarding betekend moeten worden op het door de verdachte opgegeven adres van zijn vriendin? En kon het hof oordelen dat terugwijzing niet nodig was, omdat de verdachte kon verschijnen in hoger beroep, maar dat niet deed?

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van het hof dat de dagvaarding in eerste aanleg geldig is betekend (uitgereikt). Het klaagt in het bijzonder dat de dagvaarding niet is betekend op het adres dat de verdachte als zijn woon- of verblijfplaats heeft opgegeven tijdens zijn verhoor door de politie en dat het hof ten onrechte is overgegaan tot de inhoudelijke behandeling van de zaak.

Bij de beoordeling van het cassatiemiddel moet het volgende worden vooropgesteld. Als de niet-gedetineerde verdachte niet staat ingeschreven in de basisregistratie personen (BRP), maar van hem wel een (feitelijke) woon- of verblijfplaats bekend is, moet uitreiking van de dagvaarding op grond van artikel 36e lid 1 aanhef en onder b sub 2° Sv op dat adres plaatsvinden.

Wanneer de betekening van de dagvaarding in eerste aanleg niet op wettige wijze heeft plaatsgevonden en de verdachte noch zijn raadsman is verschenen op de terechtzitting in eerste aanleg, moet het hof deze dagvaarding in beginsel nietig verklaren, behalve als het op grond van artikel 422a Sv de zaak aan zich houdt. Nietigverklaring van de dagvaarding in eerste aanleg blijft echter achterwege als de dagvaarding in hoger beroep aan de verdachte in persoon is betekend en de verdachte of zijn raadsman niet is verschenen op de terechtzitting in hoger beroep of wanneer daar niet is geklaagd over de betekening van de dagvaarding in eerste aanleg. Uit de omstandigheid dat door of namens de verdachte in hoger beroep geen

gebruik is gemaakt van de gelegenheid te klagen over het betekeningsverzuim in eerste aanleg, moet immers worden afgeleid dat de verdachte alsnog vrijwillig afstand heeft gedaan van zijn aanwezigheidsrecht in eerste aanleg. (Vgl. HR 12 maart 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD5163, r.o. 3.29.)

De inhoud van de stukken die voor de beoordeling van het cassatiemiddel van belang zijn, is weergegeven in de conclusie van de advocaat-generaal onder 5. Kort samengevat volgt daaruit het volgende. De verdachte stond ten tijde van de betekening van de dagvaarding in eerste aanleg niet ingeschreven op een adres in de BRP en hij was evenmin gedetineerd. De verdachte heeft bij zijn verhoor door de politie wel een adres opgegeven waar hij verblijft. Het in het proces-verbaal van verhoor van de verdachte vermelde adres luidt [a-straat 1] in [geboorteplaats]. Dit adres kan redelijkerwijs gelden als (feitelijke) woon- of verblijfplaats van de verdachte in de zin van artikel 36e lid 1 aanhef en onder b sub 2° Sv. (Vgl. HR 12 maart 2002, ECLI:NL:HR:2002:AD5163, r.o. 3.17 en 3.24 onder b.) Uit de stukken volgt echter niet dat de dagvaarding in eerste aanleg ter uitreiking is aangeboden op dat adres van de verdachte.

Gelet hierop en op wat hiervoor is vooropgesteld, is het kennelijke oordeel van het hof dat de dagvaarding in eerste aanleg rechtsgeldig is betekend door de uitreiking van de dagvaarding aan een medewerker van het openbaar ministerie en de uitreiking op het adres Discusstraat 15 in Amsterdam aan een ander dan de verdachte, onjuist.

Vervolgens heeft het hof geoordeeld dat de zaak niet behoefde te worden teruggewezen naar de politierechter, omdat de verdachte op de terechtzitting in hoger beroep had kunnen verschijnen om zijn verhaal te doen maar ervoor heeft gekozen daarvan af te zien. Ook dit oordeel is, gelet op wat hiervoor is vooropgesteld, onjuist, in aanmerking genomen dat de door de verdachte uitdrukkelijk gemachtigde raadsman op de terechtzitting in hoger beroep heeft geklaagd over de betekening van de dagvaarding in eerste aanleg en heeft verzocht om terugwijzing van de zaak.

Het cassatiemiddel slaagt. De Hoge Raad zal de betekening van de dagvaarding in eerste aanleg nietig verklaren.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1397

Zaaknummer: 22/01147

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijer en C.N. Dalebout

Advocaten: R.T. Laingsingh

Wetsartikelen: 36e Sv, 36g Sv en 422 Sv

RECHTSPRAAK

Heeft het hof ten onrechte het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak afgewezen?

Heeft het hof ten onrechte het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak afgewezen?

Het cassatiemiddel klaagt over de afwijzing door het hof van het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak.

Een verzoek tot aanhouding van het onderzoek ter terechtzitting (hierna: aanhoudingsverzoek) kan op de terechtzitting worden gedaan door de verdachte of door zijn raadsman die daartoe door de verdachte op grond van artikel 279 Sv is gemachtigd. Ook de raadsman die niet is gemachtigd tot het voeren van de verdediging van de verdachte die op de terechtzitting niet is verschenen, kan daar een aanhoudingsverzoek doen voor zover dat verzoek wordt gedaan met het oog op het effectueren van het aanwezigheidsrecht van de verdachte of om de in artikel 279 lid 1 Sv bedoelde machtiging alsnog te verkrijgen. Op grond van artikel 329 en 330 Sv wordt beslist op het verzoek nadat het openbaar ministerie daarover is gehoord.

De verdachte of zijn raadsman moet concreet de omstandigheid aanvoeren die aan het aanhoudingsverzoek ten grondslag ligt. Als zo'n omstandigheid niet wordt aangevoerd, mag de rechter het verzoek om die reden afwijzen.

In de regel mag van de verdachte of zijn raadsman worden gevergd dat hij (alsnog) de gegevens verstrekt die de rechter met het oog op de te nemen beslissing noodzakelijk acht. Als de rechter de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, niet zonder meer aannemelijk acht, kan hij gevolgen verbinden aan de omstandigheid dat het verzoek onvoldoende met bewijsstukken is onderbouwd en/of niet (voldoende) aan de door hem gevraagde aanvulling is voldaan.

Voor het oordeel dat de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, niet aannemelijk is, volstaat echter niet steeds de vaststelling dat die omstandigheid onvoldoende is onderbouwd. Het is immers mede afhankelijk van de aard van de aangevoerde reden – in

het bijzonder of het gaat om een omstandigheid die zich onverwacht aandient, bijvoorbeeld in verband met ziekte van de verdachte – of, voordat wordt beslist op het verzoek, gelegenheid moet worden geboden het verzoek nader toe te lichten en/of op een later moment (alsnog) bewijsstukken over te leggen. De rechter kan echter het bieden van die gelegenheid en het nemen van een beslissing over de aannemelijkheid van de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, achterwege laten op grond van zijn oordeel dat wat is aangevoerd – als dat juist zou zijn – in de hierna weer te geven belangenafweging niet tot toewijzing van het verzoek leidt.

Nadat in voorkomende gevallen gelegenheid is geboden voor een nadere toelichting of het overleggen van bewijsstukken, kan de rechter het verzoek al – dat wil zeggen: zonder tot die belangenafweging over te gaan – afwijzen op de grond dat de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, niet aannemelijk is.

Wanneer zich niet het geval voordoet dat de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, niet aannemelijk is geoordeeld, moet de rechter een afweging maken tussen alle bij aanhouding van het onderzoek op de terechtzitting betrokken belangen. Het gaat daarbij om het belang van de verdachte bij het kunnen uitoefenen van zijn in artikel 6 lid 3 EVRM gewaarborgde aanwezigheidsrecht – waaronder het recht om zich in zijn afwezigheid op de terechtzitting door een daartoe uitdrukkelijk gemachtigde raadsman te doen verdedigen – en, kort gezegd, het belang dat niet alleen de verdachte maar ook de samenleving heeft bij een doeltreffende en spoedige berechting. Van deze afweging, waarbij de aan het aanhoudingsverzoek ten grondslag gelegde omstandigheden moeten worden betrokken, moet de rechter in geval van afwijzing van het verzoek blijk geven in de motivering van zijn beslissing. (Vgl. in iets andere bewoordingen HR 12 november 2019, ECLI:NL:HR:2019:1737.)

De raadvrouw van de verdachte heeft het hof verzocht het onderzoek op de terechtzitting aan te houden, opdat de verdachte bij de behandeling van zijn strafzaak aanwezig zou kunnen zijn. De raadvrouw heeft daartoe aangevoerd dat het weliswaar om een eenvoudige zaak gaat, maar dat er in eerste aanleg een gevangenisstraf van twee weken is opgelegd, en dat het – gelet op, kort gezegd, de actuele persoonlijke omstandigheden van de verdachte – van belang is dat het hof zelf een indruk krijgt van de verdachte. De raadvrouw heeft verder aangegeven dat zij van de verdachte had begrepen dat hij vervoer naar de terechtzitting zou regelen en hij normaal gesproken altijd iets laat weten als hij niet komt, waarbij zij als mogelijkheid heeft geopperd dat de verdachte in de file staat of last heeft van boerenprotesten.

Het hof heeft het verzoek afgewezen omdat het ‘een simpele zaak’ betreft en ‘de betekening correct (is)’. Daarmee heeft hof, gelet op het hiervoor vooropgestelde beoordelingskader en in het licht van wat de raadvrouw heeft aangevoerd, zijn beslissing niet toereikend gemotiveerd.

Het cassatiemiddel is terecht voorgesteld.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1396

Zaaknummer: 22/02881

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien en F. Posthumus

Advocaten: R.J. Baumgardt en S. van den Akker

Wetsartikelen: 329 Sv, 330 Sv en 279 Sv

RECHTSPRAAK

Heeft het hof ten onrechte het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak afgewezen?

Heeft het hof ten onrechte het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak afgewezen?

Het cassatiemiddel klaagt over de afwijzing door het hof van het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak.

Het cassatiemiddel slaagt. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 4 tot en met 8.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1395

Zaaknummer: 23/04743 en 23/04743

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien en F. Posthumus

Advocaten: N. van Schaik

Wetsartikelen: 6 EVRM en 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Kon het hof oordelen dat door of namens verdachte geen schriftuur houdende grieven is ingediend en dat verdachte mede daarom niet-ontvankelijk wordt verklaard in het hoger beroep?

Kon het hof oordelen dat door of namens verdachte geen schriftuur houdende grieven is ingediend en dat verdachte mede daarom niet-ontvankelijk wordt verklaard in het hoger beroep?

Het cassatiemiddel keert zich tegen de niet-ontvankelijkverklaring door het hof van het door de verdachte ingestelde hoger beroep.

Het cassatiemiddel is gegrond. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1391

Zaaknummer: 22/03234

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien en F. Posthumus

Advocaten: M.G.C. van Riet

Wetsartikelen: 416 Sv

RECHTSPRAAK

Mocht het hof de zaak buiten aanwezigheid van de verdachte en zijn raadvrouw inhoudelijk behandelen en afdoen?

Mocht het hof de zaak buiten aanwezigheid van de verdachte en zijn raadvrouw inhoudelijk behandelen en afdoen?

Het cassatiemiddel klaagt over de beslissing van het hof om de zaak buiten aanwezigheid van de verdachte en zijn raadvrouw inhoudelijk te behandelen en af te doen.

Gelet op het procesverloop – in het bijzonder de omstandigheden dat (i) in de dagvaarding voor de zitting van 10 juni 2022 wordt gesproken van een ‘rolzitting’ die ‘is bedoeld om u in de gelegenheid te stellen alsnog uw bezwaren op te geven tegen het vonnis, waarna de behandeling van uw strafzaak direct zal worden aangehouden tot een nadere datum waarop uw strafzaak inhoudelijk behandeld zal worden’ en (ii) de verdachte al voorafgaand aan die zitting zijn bezwaren met een appelschriftuur had opgegeven – is de beslissing van het hof om verstek te verlenen tegen de niet-verschenen verdachte en te bevelen dat buiten zijn aanwezigheid met de behandeling van de zaak zal worden voortgegaan, niet begrijpelijk. Het cassatiemiddel klaagt daarover terecht.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1392

Zaaknummer: 22/02289

Rechters: M.J. Borgers, C. Caminada en C.N. Dalebout

Advocaten: D. Bektesevic

Wetsartikelen: 28o Sv

RECHTSPRAAK

Kon het hof de sealbags met henneptoppen en het bladafval betrekken in de schatting van het wederrechtelijk verkregen voordeel?

Kon het hof de sealbags met henneptoppen en het bladafval betrekken in de schatting van het wederrechtelijk verkregen voordeel?

Het cassatiemiddel klaagt over de wijze waarop het hof sealbags met henneptoppen en bladafval heeft betrokken in de schatting van het wederrechtelijk verkregen voordeel.

Het cassatiemiddel slaagt. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 24-27.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1353

Zaaknummer: 22/04381

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering en T.B. Trotman

Advocaten: J. Klomp

Wetsartikelen: 36e Sr

RECHTSPRAAK

Kon het hof oordelen dat € 6.820 aan de medebetrokkene werd toegerekend, terwijl dit ertoe leidde dat het wederrechtelijk verkregen voordeel voor de betrokkene te hoog werd geschat?

Kon het hof oordelen dat € 6.820 aan de medebetrokkene werd toegerekend, terwijl dit ertoe leidde dat het wederrechtelijk verkregen voordeel voor de betrokkene te hoog werd geschat?

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van het hof dat aan de medebetrokkene [medeverdachte] een bedrag van (slechts) € 6.820 van het in totaal door alle daders wederrechtelijk verkregen voordeel is toegerekend, als gevolg waarvan het hof het aan de betrokkene toegerekende deel van dat totaal wederrechtelijk verkregen voordeel op een te hoog bedrag heeft geschat.

Het cassatiemiddel slaagt. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 5, 19, 20 en de eerste twee zinnen van 21. De Hoge Raad zal de zaak zelf afdoen door – overeenkomstig wat in de schriftuur onder 17 naar voren wordt gebracht – het te betalen bedrag te verminderen met (€ 65.726,52 minus € 63.347,37 is) € 2.379,15.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1226

Zaaknummer: 22/01897

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering en T.B. Trotman

Advocaten: W.H. Jebbink

Wetsartikelen: 36e Sr

RECHTSPRAAK

Mocht het hof het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak afwijzen?

Mocht het hof het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak afwijzen?

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt over de afwijzing door het hof van het verzoek tot aanhouding van de behandeling van de zaak.

Een verzoek tot aanhouding van het onderzoek ter terechtzitting (hierna: aanhoudingsverzoek) kan op de terechtzitting worden gedaan door de verdachte of door zijn raadsman die daartoe door de verdachte op grond van artikel 279 Sv is gemachtigd. Ook de raadsman die niet is gemachtigd tot het voeren van de verdediging van de verdachte die op de terechtzitting niet is verschenen, kan daar een aanhoudingsverzoek doen voor zover dat verzoek wordt gedaan met het oog op het effectueren van het aanwezigheidsrecht van de verdachte of om de in artikel 279 lid 1 Sv bedoelde machtiging alsnog te verkrijgen. Op grond van artikel 329 en 330 Sv wordt beslist op het verzoek nadat het openbaar ministerie daarover is gehoord.

De verdachte of zijn raadsman moet concreet de omstandigheid aanvoeren die aan het aanhoudingsverzoek ten grondslag ligt. Als zo'n omstandigheid niet wordt aangevoerd, mag de rechter het verzoek om die reden afwijzen.

In de regel mag van de verdachte of zijn raadsman worden gevergd dat hij (alsnog) de gegevens verstrekt die de rechter met het oog op de te nemen beslissing noodzakelijk acht. Als de rechter de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, niet zonder meer aannemelijk acht, kan hij gevolgen verbinden aan de omstandigheid dat het verzoek onvoldoende met bewijsstukken is onderbouwd en/of niet (voldoende) aan de door hem gevraagde aanvulling is voldaan.

Voor het oordeel dat de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, niet

aannemelijk is, volstaat echter niet steeds de vaststelling dat die omstandigheid onvoldoende is onderbouwd. Het is immers mede afhankelijk van de aard van de aangevoerde reden – in het bijzonder of het gaat om een omstandigheid die zich onverwacht aandient, bijvoorbeeld in verband met ziekte van de verdachte – of, voordat wordt beslist op het verzoek, gelegenheid moet worden geboden het verzoek nader toe te lichten en/of op een later moment (alsnog) bewijsstukken over te leggen. De rechter kan echter het bieden van die gelegenheid en het nemen van een beslissing over de aannemelijkheid van de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, achterwege laten op grond van zijn oordeel dat wat is aangevoerd – als dat juist zou zijn – in de hierna weer te geven belangenafweging niet tot toewijzing van het verzoek leidt.

Nadat in voorkomende gevallen gelegenheid is geboden voor een nadere toelichting of het overleggen van bewijsstukken, kan de rechter het verzoek al – dat wil zeggen: zonder tot die belangenafweging over te gaan – afwijzen op de grond dat de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, niet aannemelijk is.

Wanneer zich niet het geval voordoet dat de omstandigheid die aan het verzoek ten grondslag is gelegd, niet aannemelijk is geoordeeld, moet de rechter een afweging maken tussen alle bij aanhouding van het onderzoek op de terechtzitting betrokken belangen. Het gaat daarbij om het belang van de verdachte bij het kunnen uitoefenen van zijn in artikel 6 lid 3 EVRM gewaarborgde aanwezigheidsrecht – waaronder het recht om zich in zijn afwezigheid op de terechtzitting door een daartoe uitdrukkelijk gemachtigde raadsman te doen verdedigen – en, kort gezegd, het belang dat niet alleen de verdachte maar ook de samenleving heeft bij een doeltreffende en spoedige berechting. Van deze afweging, waarbij de aan het aanhoudingsverzoek ten grondslag gelegde omstandigheden moeten worden betrokken, moet de rechter in geval van afwijzing van het verzoek blijk geven in de motivering van zijn beslissing.

In het specifieke geval dat de verdachte wegens ziekte is verhinderd op de terechtzitting te verschijnen en in verband daarmee schorsing van het onderzoek heeft verzocht of heeft doen verzoeken, voldoet de rechter aan dit verzoek zodat de verdachte alsnog de gelegenheid krijgt aanwezig te zijn bij de behandeling van zijn zaak op de terechtzitting. Bijzondere omstandigheden kunnen echter meebrengen dat de rechter tot het oordeel komt dat het belang van een behoorlijke strafvordering – dat de afdoening van de zaak binnen een redelijke termijn omvat – ernstig in het gedrang zou komen als het onderzoek op de terechtzitting zou worden geschorst en dat dit belang onder de gegeven omstandigheden zwaarder moet wegen dan het belang van de verdachte om bij de behandeling van zijn zaak tegenwoordig te zijn. Buiten deze situatie van verhindering wegens ziekte van de verdachte geldt in het algemeen dat niet op voorhand kan worden aangegeven hoe de genoemde belangenafweging zal moeten

uitvallen. De rechter moet deze afweging maken in de concrete omstandigheden van het geval en, bij afwijzing van het aanhoudingsverzoek, die beslissing motiveren. In cassatie kan die motivering alleen op begrijpelijkheid worden getoetst. (Vgl. HR 1 december 2020, ECLI:NL:HR:2020:1896.)

Het hof heeft het verzoek tot aanhouding van het onderzoek op de terechtzitting afgewezen, onder meer omdat niet aannemelijk is dat de verdachte vanwege ziekte niet op de zitting kan verschijnen. Daartoe heeft het hof in de kern overwogen dat het verzoek wegens het ontbreken van ‘nadere (medische) stukken’ onvoldoende is onderbouwd. Dat oordeel is ontoereikend gemotiveerd, nu de raadvrouw heeft aangevoerd dat – nadat zij van de griffie van het hof had gehoord dat een medische verklaring nodig was – de verdachte heeft gebeld met de huisartsenpost maar hij daar niet terecht kon omdat het al vol zat en de raadvrouw het ook heeft geprobeerd maar het niet gelukt is, terwijl het hof geen gelegenheid heeft geboden om op een later moment (alsnog) een dergelijk bewijsstuk over te leggen.

De afwijzing van het aanhoudingsverzoek door het hof wordt ook niet zelfstandig gedragen door wat het hof – mede in het licht van het procesverloop – heeft overwogen over het belang van een ‘voortvarende procesafdoening’, nu deze overweging niet toereikend is voor de hierboven bedoelde belangenafweging.

Het cassatiemiddel slaagt.

De redactie, oktober 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1387

Zaaknummer: 22/04776

Rechters: M.J. Borgers, A.L.J. van Strien en F. Posthumus

Advocaten: E.E.W.J. Maessen

Wetsartikelen: 279 Sv, 329 Sv, 330 Sv en 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Heeft het hof in strijd gehandeld met artikel 6 EVRM en de beginselen van een goede procesorde door uit te gaan van een berekeningswijze waarop de verdediging niet bedacht hoefde te zijn en waarop zij haar verweer niet heeft kunnen richten?

Heeft het hof in strijd gehandeld met artikel 6 EVRM en de beginselen van een goede procesorde door uit te gaan van een berekeningswijze waarop de verdediging niet bedacht hoefde te zijn en waarop zij haar verweer niet heeft kunnen richten?

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof heeft gehandeld in strijd met artikel 6 EVRM en de beginselen van een goede procesorde door uit te gaan van een berekeningswijze waarop de verdediging niet bedacht hoefde te zijn en waarop zij haar verweer niet heeft kunnen richten.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 7 en 10 tot en met 28.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1220

Zaaknummer: 22/01779

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering en T.B. Trotman

Advocaten: A.A. Franken

Wetsartikelen: 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Voldoet de procedure in haar geheel aan het recht op een eerlijk proces?

Voldoet de procedure in haar geheel aan het recht op een eerlijk proces?

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt in de zaak met parketnummer 09-817016-20 (rolnummer 22-000262-20) dat de afwijzing door het hof van het door de verdediging gedane verzoek tot het horen van de verbalisanten [verbalisant 1], [verbalisant 2] en [verbalisant 3] als getuigen, althans het gebruik van de eerder door deze getuigen afgelegde verklaringen voor het bewijs, niet verenigbaar is met het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces.

De afwijzing door het hof van het verzoek tot het horen van de verbalisanten [verbalisant 1], [verbalisant 2] en [verbalisant 3] als getuigen, waaraan door de verdediging ten grondslag is gelegd dat de eerder in de processen-verbaal van bevindingen neergelegde verklaringen een belastende strekking hebben, is niet zonder meer begrijpelijk. De Hoge Raad neemt daarbij in aanmerking dat de rechtbank en het hof de bewezenverklaring hebben aangenomen mede op grond van die door de verdachte betwiste verklaringen van die verbalisanten zonder dat de verdediging deze getuigen heeft kunnen ondervragen, terwijl het hof niet ervan blijk heeft gegeven te hebben nagegaan of de procedure in haar geheel voldoet aan het door artikel 6 EVRM gewaarborgde recht op een eerlijk proces (vgl. HR 20 april 2021, ECLI:NL:HR:2021:576).

De klacht is gegrond. Dat brengt mee dat bespreking van het restant van het cassatiemiddel niet nodig is.

De redactie, oktober 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1399

Zaaknummer: 22/01864

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en T. Kooijmans

Advocaten: R.A.J. Verploegh

Wetsartikelen: 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Was het hof gehouden zich aan te sluiten bij de tussen het OM en de verdediging gemaakte procesafspraken? Is er belang bij cassatie?

Was het hof gehouden zich aan te sluiten bij de tussen het OM en de verdediging gemaakte procesafspraken? Is er belang bij cassatie?

Wenk

Beoordeling van het eerste cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt onder meer over het oordeel van het hof dat het zich niet aansluit bij de tussen het openbaar ministerie en de verdediging gemaakte procesafspraken.

Over procesafspraken waarvan een gezamenlijk voorstel van het openbaar ministerie en de verdediging tot afdoening van de zaak deel uitmaakt, heeft de Hoge Raad in zijn arrest van 27 september 2022, ECLI:NL:HR:2022:1252 onder meer overwogen:

‘5.2.2 Het ontbreken van een algemene wettelijke regeling van procesafspraken betekent niet dat het maken van procesafspraken niet kan worden toegestaan of dat de totstandkoming van procesafspraken geen betekenis kan hebben voor de beslissingen die de rechter in de strafzaak neemt. Het stelsel van strafvordering verzet zich er namelijk niet tegen dat het openbaar ministerie en de verdediging overleg voeren en afspraken maken over de wijze waarop zij (al dan niet) gebruik maken van de ieder toekomstige bevoegdheden en daarbij een gezamenlijk standpunt innemen over de beoogde afdoening van de strafzaak. De totstandkoming van procesafspraken doet echter geen afbreuk aan de zelfstandige positie van de rechter. Hij behoudt zijn eigen verantwoordelijkheid dat de behandeling en de beoordeling van de strafzaak plaatsvinden overeenkomstig de daarvoor geldende wettelijke regeling – in het bijzonder artikel 348 en 350 Sv – en de eisen van een eerlijk proces. Met inachtneming van het hierna uiteen te zetten kader kan de rechter bij de beoordeling van de zaak komen tot een uitspraak die in overeenstemming is met de procesafspraken. Als de rechter echter van oordeel is dat de afdoening van de zaak in lijn met die afspraken zou leiden tot een uitkomst die niet in een redelijke verhouding staat tot de ernst van de zaak zoals die blijkt uit de

processtukken en het verhandelde op de terechtzitting, zal de rechter beslissingen nemen die afwijken van het afdoeningsvoorstel.

(...)

5.3.1 Procesafspraken worden door het openbaar ministerie en de verdachte tot stand gebracht. Mede gelet op wat hierna onder 5.4 wordt overwogen, is daarbij vereist dat de verdachte van rechtsbijstand is voorzien. Op de officier van justitie rust – mede gelet op artikel 51aa lid 1 Sv – de plicht daarnaast rekening te houden met de belangen van het slachtoffer en/of de benadeelde partij. De rechter die in de strafzaak oordeelt, is niet betrokken bij het maken van procesafspraken. (...)

5.4.1 Mede omdat van een afdoeningsvoorstel in de regel deel uitmaakt dat de verdachte afziet van de uitoefening van bepaalde aan hem toekomende verdedigingsrechten, kan de rechter in de strafzaak alleen acht slaan op zo'n voorstel als gewaarborgd is dat wordt voldaan aan de eisen die artikel 6 EVRM stelt. (...)

5.7.1 Op grond van artikel 348 en 350 Sv beslist de rechtbank op de grondslag van de tenlastelegging en naar aanleiding van het onderzoek op de terechtzitting over de in die bepalingen genoemde vraagpunten. Het onderzoek van deze vraagpunten is mede bepalend voor de inrichting van het onderzoek ter terechtzitting. Aan de verplichting die op de rechter rust om te beslissen op de in artikel 348 en 350 Sv genoemde vraagpunten, wordt niet afgedaan door de omstandigheid dat door het openbaar ministerie en de verdediging een afdoeningsvoorstel wordt overgelegd. De rechter moet dat voorstel betrekken bij de beantwoording van de genoemde vraagpunten, maar is – gelet op zijn hiervoor onder 5.2.2 genoemde zelfstandige verantwoordelijkheid voor de afdoening van de zaak – niet verplicht om overeenkomstig het voorstel te beslissen. Ook als de rechter beslissingen neemt – bijvoorbeeld overeenkomstig artikel 348, 350, 353 en 361 Sv – die overeenstemmen met een afdoeningsvoorstel, zijn de motiveringsvoorschriften van onder meer artikel 359 en 361 Sv van toepassing. (...)

5.7.3 De strafoplegging wordt bepaald door uiteenlopende factoren, waaronder de ernst van het feit en de persoon van de verdachte. De rechter is – binnen de grenzen van het ter zake geldende strafmaximum – vrij in de keuze van de straf, waaronder ook is te verstaan de keuze van de strafsoort, en in de waardering van de factoren die hij daartoe van belang acht (vgl. HR 21 november 2006, ECLI:NL:HR:2006:AY7805 en HR 5 juli 2022, ECLI:NL:HR:2022:975). Dit betekent dat de rechter bij de beantwoording van de vierde vraag van artikel 350 Sv acht kan slaan op wat het afdoeningsvoorstel inhoudt met betrekking tot de sanctieoplegging. De rechter kan daarbij komen tot een sanctiebeslissing die in overeenstemming is met het

afdoeningsvoorstel. Als de rechter echter van oordeel is dat wat het afdoeningsvoorstel daarover inhoudt, niet in redelijke verhouding staat tot de ernst van de zaak zoals die blijkt uit de processtukken en het verhandelde op de terechtzitting, zal de rechter komen tot een andere sanctiebeslissing dan de voorgestelde en tot uitdrukking brengen wat de redenen daarvoor zijn.

(...)

5.7.5 Waar het gaat om de beslissingen die de rechter neemt over de vordering van de benadeelde partij – en, in samenhang daarmee, de oplegging van een schadevergoedingsmaatregel – geldt dat in ieder geval geen betekenis toekomt aan eventuele afspraken die het openbaar ministerie en de verdediging daarover hebben gemaakt, als die afspraken onvoldoende recht doen aan de belangen van de benadeelde partij.

5.8 Als voorafgaand aan of tijdens het onderzoek ter terechtzitting in hoger beroep een afdoeningsvoorstel tot stand komt, kan de rechter in hoger beroep in het licht van de door het openbaar ministerie en de verdediging gemaakte afspraken nagaan welke bezwaren tegen het vonnis van de rechtbank nog reteren en hoe de behandeling van het hoger beroep daarop kan worden afgestemd. Daarbij komt ook betekenis toe aan de hiervoor onder 5.2.2 genoemde eigen verantwoordelijkheid van de rechter, die onder meer inhoudt dat ook de rechter in hoger beroep overeenkomstig artikel 348 en 350 Sv moet beslissen. In verband daarmee is van belang dat de rechter in hoger beroep het onderzoek ter terechtzitting daarnaast mede kan richten op wat naar zijn oordeel “overigens nodig” is (vgl. artikel 415 lid 2 Sv).

5.9 In het geval dat (...) zowel de officier van justitie als de verdediging te kennen geeft geen rechtsmiddel te zullen instellen tegen de uitspraak als de rechter het afdoeningsvoorstel volgt, is het volgende nog van belang. Voor het doen van afstand van een rechtsmiddel tegen een rechterlijke beslissing bevatten artikel 453 lid 3 in verbinding met artikel 454 Sv en artikel 381, 397a en 425 lid 5 Sv regelingen. Het doen van afstand van een rechtsmiddel kan pas plaatsvinden nadat de uitspraak waartegen het rechtsmiddel openstaat, is gewezen en – daarmee – de inhoud van die uitspraak bekend is geworden. Dat betekent dat uitsluitend met het doen van de verklaring dat geen rechtsmiddel zal worden ingesteld tegen een nog te wijzen uitspraak, nog niet overeenkomstig de wet afstand is gedaan van het rechtsmiddel. Die verklaring kan echter wel relevant zijn bij de beantwoording van de vraag of voldoende belang bestaat bij het instellen van het rechtsmiddel en de behandeling van de zaak in een hogere instantie. Uit de omstandigheid dat de uitspraak in overeenstemming is met de inhoud van het afdoeningsvoorstel vloeit immers in de regel – dat wil zeggen: behoudens bijzondere omstandigheden – voort dat het belang ontbreekt bij een behandeling van de zaak in hogere instantie. Het kan op de weg liggen van degene die het rechtsmiddel heeft ingesteld, om te

stellen en aannemelijk te maken dat zich dergelijke bijzondere omstandigheden hebben voorgedaan.’

Het hof heeft geoordeeld dat het zich niet aansluit bij de door het openbaar ministerie en de verdediging gemaakte procesafspraken. Bij dat oordeel heeft het hof onder meer betrokken dat het volgen van de procesafspraken niet zou leiden tot zekerheid op korte termijn voor de benadeelde partijen door een onherroepelijke uitspraak over hun vorderingen, omdat de afdoening van de vorderingen van de benadeelde partijen daarin niet is betrokken en de verdediging heeft aangegeven beroep in cassatie te zullen instellen als het hof zou oordelen dat de benadeelde partijen ontvankelijk zijn in hun vorderingen, wat meebrengt dat deze afspraken ook niet leiden tot een snelle afdoening van de zaak waarmee een efficiënte rechtspleging zou zijn gediend. Ook heeft het hof overwogen dat de straftoemeting zoals voorgesteld in de procesafspraken te zeer afwijkt van wat het hof passend en geboden acht. Dat oordeel getuigt, gelet op het hierboven weergegeven arrest van de Hoge Raad en in het bijzonder wat daarin is overwogen over de zelfstandige verantwoordelijkheid van de rechter, niet van een onjuiste rechtsopvatting en is toereikend gemotiveerd.

Het cassatiemiddel faalt in zoverre.

Beoordeling van het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over de toewijzing door het hof van de vorderingen van de benadeelde partijen en in het bijzonder over het oordeel van het hof dat die vorderingen niet vallen onder de schuldsaneringsregeling natuurlijke personen.

De verdachte heeft onvoldoende belang bij de klacht over de beslissing van het hof met betrekking tot de door de benadeelde partijen gevorderde schade. Het cassatiemiddel klaagt niet over de schadevergoedingsmaatregel die telkens voor dezelfde feiten en voor een gelijk bedrag is opgelegd als de toegewezen vorderingen van de benadeelde partijen. Een vernietiging door de Hoge Raad van de beslissing van het hof tot toewijzing van de vorderingen van de benadeelde partijen voor wat betreft de gevorderde schade zou er immers toe leiden dat de verplichting voor de verdachte tot betaling van de voor dezelfde feiten en voor een gelijk bedrag opgelegde schadevergoedingsmaatregel in stand blijft. Daarbij merkt de Hoge Raad op dat de klacht zich niet keert tegen de materiële verschuldigdheid van de schade (vgl. HR 21 december 2021, ECLI:NL:HR:2021:1932, r.o. 2.4) en dat toepassing van de schuldsaneringsregeling niet in de weg staat aan de oplegging door de strafrechter van een schadevergoedingsmaatregel, ongeacht of door de beëindiging van de schuldsaneringsregeling de onderliggende vordering tot schadevergoeding niet langer afdwingbaar is.

Het cassatiemiddel faalt.

De redactie, oktober 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 08-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1361

Zaaknummer: 22/01168

Rechters: V. van den Brink, T. Kooijmans en C.N. Dalebout

Advocaten: W.H. Jebbink

Wetsartikelen: 348 Sv, 350 Sv, 6 EVRM , 453 Sv en 454 Sv